

УДК 331.526:024.5

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ЗАЙНЯТОСТІ В УКРАЇНІ

ІВАНЧЕНКО АНДРІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри управління персоналом і економіки праці, Запорізький національний технічний університет, м. Запоріжжя

[DOI 10.26661/2522-1566/2018-3/05-05](https://doi.org/10.26661/2522-1566/2018-3/05-05)

Актуальність досліджуваної теми полягає у тому, що обрана Україною соціально орієнтована модель розвитку економіки, як свідчать реалії життя, здебільшого не реалізується. Це проявляється в неефективності механізмів державного регулювання, несформованості значної чисельності інфраструктурних елементів цивілізованого ринку або неефективної їх взаємодії та спотворенні соціальних цінностей сучасного суспільства. Особливо це відноситься до ринку праці, на якому не лише перетинаються інтереси працівників і роботодавців, а й віддзеркалюються всі соціально-економічні, політичні, демографічні та інші процеси, що відбуваються в суспільстві.

Мета статті – дослідження сучасних тенденцій державного регулювання зайнятості в Україні та обґрунтування напрямів зниження безробіття. В дослідженні використано загальнонаукові методи та принципи: системного аналізу, структурно-функціонального аналізу, абстрактно-логічний метод, метод узагальнення.

Наукова значущість роботи полягає у виявленні сучасних особливостей формування ринку праці та державного регулювання зайнятості й можливостях практичного використання обґрунтованих напрямів зниження безробіття.

У якості висновку відзначається, що підвищення ефективності регулювання ринку праці можливе лише за умови тісного узгодження інтересів підприємців, найманих працівників і держави, тому обґрунтовано напрями удосконалення соціального діалогу та посилення мотивації населення до праці у легальному секторі економіки, формуванню сучасного механізму забезпечення зайнятості населення, яка б забезпечила узгодженість інтересів усіх верств населення та збалансованість суспільного розвитку. Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що вони мають бути основою комплексних заходів державної влади щодо вдосконалення регулювання зайнятості в Україні.

Ключові слова: зайнятість, державне регулювання, безробіття, ринок праці, економічно активне населення.

Постановка проблеми. Сучасний бурхливий розвиток і трансформація соціально-економічних відносин у світовій практиці докорінно змінює форми, обсяги та темпи трудової діяльності, а також визначає нову структуру та зміст ринку праці. Поширення глобалізаційних процесів і розвиток нових технологій (перехід до Industry 4.0, що передбачає реалізацію більшості виробничих функцій кіберфізичними системами), а також загострення нерівності зумовило створення

нових соціально-економічних інститутів, розповсюдження різноманітних за своєю формою та спрямуванням норм, правил, угод, що вже змінюють наявні ринки праці та передбачають їх суттєві трансформації у майбутньому.

В Україні зазначені чинники доповнюються рядом внутрішніх негативних особливостей, серед яких значний дисбаланс попиту і пропозиції на внутрішньому ринку пра-

ці, тіньова зайнятість, низький рівень оплати праці та високі міграційні настрої.

Такі тренди перш за все були спричинені суттєвими прорахунками влади на різних етапах розвитку країни. Зокрема, відсутність побудованої власної ринкової ідеології та низький рівень врахування національно-історичних традицій спричинив низькоефективний вітчизняний ринок праці. Тривала слабка роль державних інститутів, високий рівень тінізації економіки України та відсутність системних реформ призвели до викривленої ідеології вільного ринку та недосконалого ринку праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження сутності, основних причин і наслідків безробіття та зайнятості, а також державного регулювання ринку праці знайшло значне поширення у працях багатьох науковців і практиків. Заслужують особливої уваги розкриті положення щодо тенденцій і державного регулювання зайнятості у працях таких вчених: Д.В. Бабич, О.В. Волкової, Ю.М. Маршавіна, І.Л. Петрової, М.В. Семикіної та інших.

Попри суттєві напрацювання у даному напрямі дослідження залишається недостатньо вивченими проблеми сучасного вітчизняного ринку праці, а запропоновані заходи щодо підвищення зайнятості не до цих пір потребують подальшої розробки й обґрунтування.

Постановка завдання. Метою наукової статті є дослідження сучасних тенденцій державного регулювання зайнятості в Україні та обґрунтування напрямів зниження безробіття.

Виклад основних результатів. Державне регулювання зайнятості населення в Україні забезпечується органами державної влади та управління, а також суб'єктами організаційної інфраструктури.

Організаційна інфраструктура являє собою мережу державних і недержавних установ, що сприяють пошуку роботи для тих, хто її втратив з різних причин. Важливим суб'єктом організаційної інфраструктури в

Україні є Державна служба зайнятості, яка визнана централізованою структурою спеціальних органів, утворених для комплексного вирішення питань регулювання зайнятості населення, професійної орієнтації, працевлаштування і соціальної підтримки тимчасово непрацюючих громадян.

Якість соціальних послуг, що надає державна служба зайнятості населенню і роботодавцям, багато в чому визначається змістом процедур і операцій, що їх виконують спеціалісти центрів зайнятості.

У 1999 р. в роботу Державної служби зайнятості України (ДСЗУ) була впроваджена Єдина технологія обслуговування незайнятого населення (ЄТОНН), у 2003 р. – Єдина інформаційно-аналітична система (ЄІАС), у 2011 р. відбувся перехід на нову версію ЄІАС – ЄІАС.Net, а з 2012 р. в ДСЗУ була впроваджена вдосконалена ЄТОНН – Єдина технологія надання соціальних послуг (ЄТ-НаСП), що означає розповсюдження технології ЄТОНН та ЄІАС не лише на обслуговування безробітних та роботодавців, а також на обслуговування інвалідів, пенсіонерів та інших верств населення.

ЄТОНН базується на загальноновизначених принципах діяльності служб зайнятості європейських країн (рис. 1).

Чинна організаційна структура управління ринком праці є такою, що розрахована на поточне регулювання ситуацій на ринку праці, і не включає підрозділи, які відповідали б за прогнозування стану ринку праці та стратегічне планування, аналіз та контроль досягнення таких планів, їх поточне коректування, вивчення регіональних диспропорцій на ринку праці та формування політики трудової міжрегіональної міграції та міграцій «село-місто» [2, с. 146-147].

Результатом державного регулювання зайнятості населення є динаміка кількісних, якісних, абсолютних і відносних показників ринку праці України, що передбачає проведення аналізу основних його тенденцій.

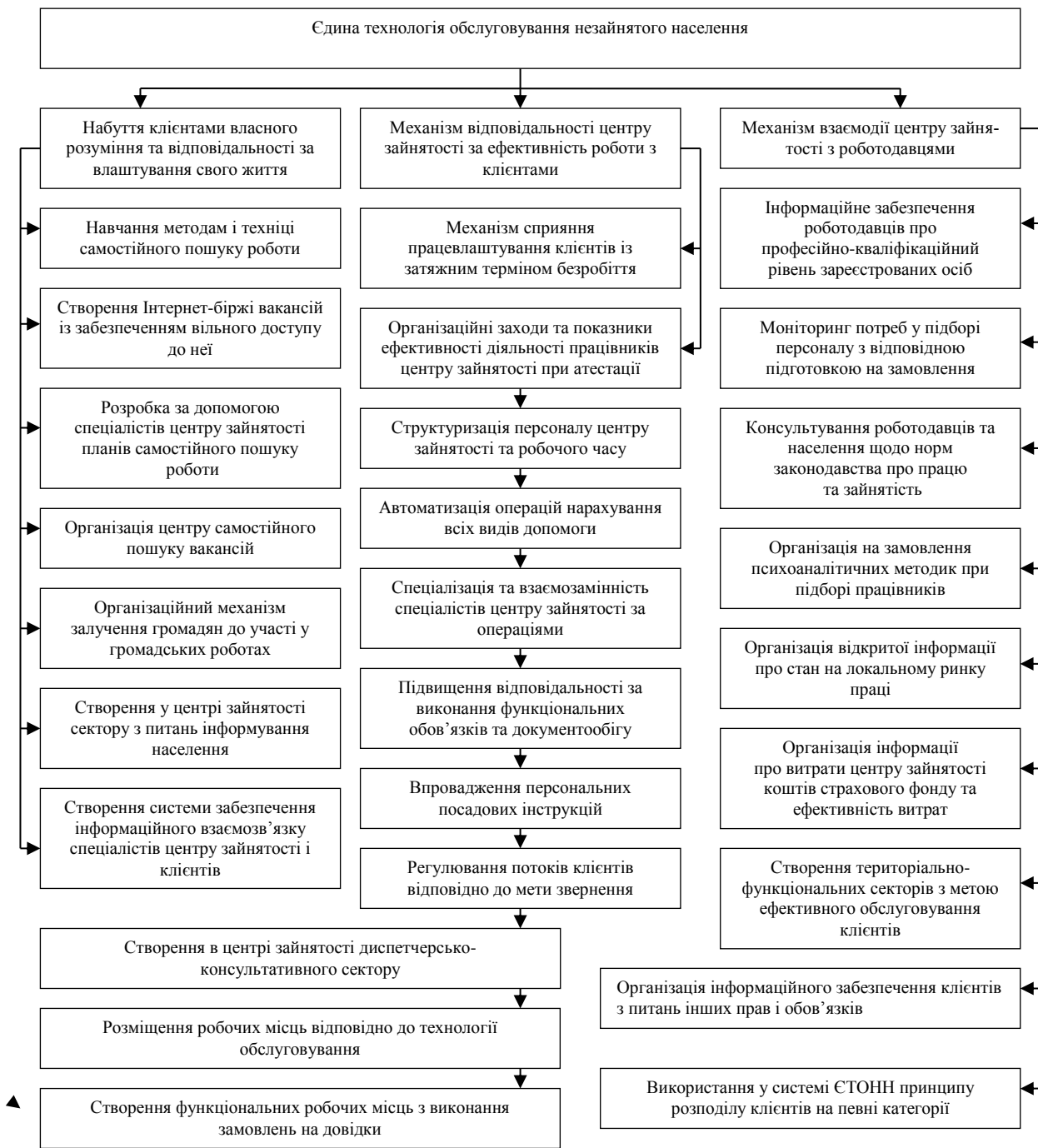

Рис. 1. Схема єдиної технології обслуговування незайнятого населення в Україні*
*складено на основі [1]

В Україні застосовуються чотири методи отримання необхідних даних для регулювання зайнятості населення, а саме:

1) метод фіксації стану ринку праці через безпосереднє звернення громадян до ланок державної служби зайнятості та звіти щодо певного кола показників міністерств і відомств, пов'язаних із трудовим потенціалом;

2) метод щоквартального вибіркового обстеження домогосподарств із питань економічної активності населення;

3) метод перевірок окремих аспектів зайнятості, які проводяться органами державної служби зайнятості, Держстатслужбою України, Міністерством економіки України, Міністерством освіти і науки України як

планово, так і позапланово або за їх дорученням науковими чи іншими установам;

4) метод перепису населення, який здійснюється один раз на 10 років і проводиться Держстатслужбою України.

За даними вибіркового обстеження населення з питань економічної активності у 2017 р. кількість економічно активного насе-

лення віком 15-70 років, порівняно з 2010 р., в цілому по країні зменшилася на 4197,2 тис. осіб і становила 17,9 млн. осіб, що пов'язано з несприятливою демографічною ситуацією у країні та з наслідками агресії Росії, що спричинило значну міграцію та тимчасову втрату контролю над частиною території (табл. 1)

Таблиця 1

Динаміка кількості економічно активного населення України*

Роки	Економічно активне населення			
	у віці 15-70 років		працездатного віку	
	в середньому, тис осіб	у % до населення відповідної вікової групи	в середньому, тис осіб	у % до населення відповідної вікової групи
2010	22 051,6	63,7	20 220,7	72,0
2011	22 056,9	64,3	20 247,9	72,7
2012	22 011,5	64,6	20 393,5	73,0
2013	20 824,6	64,9	19 399,7	72,9
2014	19 920,9	62,4	19 035,2	71,4
2015	18 097,9	62,4	17 396,0	71,5
2016	17 955,1	62,2	17 303,6	71,1
2017	17 854,4	62,0	17 193,2	71,5

* складено на основі [3]

Рівень економічної активності населення віком 15-70 років за 2010-2017 рр. зменшився на 1,7% та становив 62% населення відповідної вікової групи, а працездатного населення – всього на 0,5%. Найвищий рівень економічної активності припав на 2012-2013 рр., після якого відбувалось її зниження.

Дослідження рівня економічної активності за 2015-2017 рр. дозволило визначити, що найвищий рівень економічної активності мали особи з повною вищою освітою та з професійно-технічною освітою, найнижчий – з базовою загальною середньою та початковою загальною або не мали освіти (рис. 2).

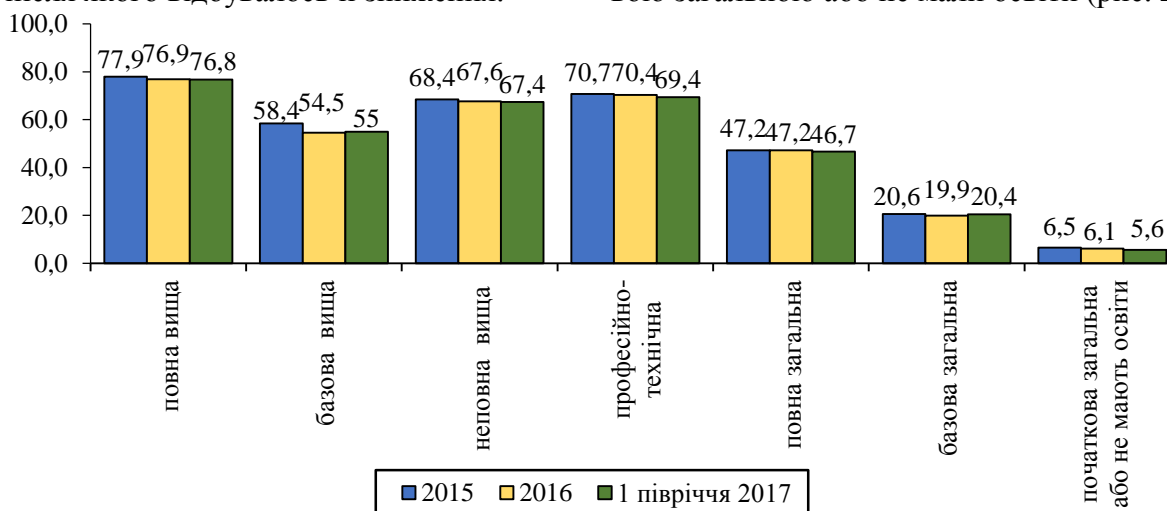

Рис. 2. Рівень економічної активності населення віком 15-70 років за рівнем освіти у 2015-2017 рр. (у % до населення відповідного рівня освіти)*

* складено на основі [5]

У 2017 р. на ринку праці України спостерігались негативні тенденції щодо зниження зайнятості населення та збільшення безробіття. Так, чисельність зайнятого населення у

віці 15-70 років, у порівнянні з 2010 р., зменшилась на 4109,6 тис. осіб та становила 16,2 млн. осіб (табл. 2).

Таблиця 2

Показники зайнятості населення і безробіття в Україні*

Роки	Економічно активне населення							
	зайняте населення				безробітне населення (за методологією МОП)			
	у віці 15-70 років		працевдатного віку		у віці 15-70 років		працевдатного віку	
	в середньому, тис осіб	у % до населення відповідної вікової групи	в середньому, тис осіб	у % до населення відповідної вікової групи	в середньому, тис осіб	у % до економічно активного населення відповідної вікової групи	в середньому, тис осіб	у % до економічно активного населення відповідної вікової групи
2010	20 266,0	58,5	18 436,5	65,6	1 785,6	8,1	1 784,2	8,8
2011	20 324,2	59,2	18 516,2	66,5	1 732,7	7,9	1 731,7	8,6
2012	20 354,3	59,7	18 736,9	67,1	1 657,2	7,5	1 656,6	8,1
2013	20 404,1	60,3	18 901,8	67,4	1 576,5	7,2	1 576,4	7,7
2014	18 073,3	56,6	17 188,1	64,5	1 847,6	9,3	1 847,1	9,7
2015	16 443,2	56,7	15 742,0	64,7	1 654,7	9,1	1 654,0	9,5
2016	16 276,9	56,3	15 626,1	64,2	1 678,2	9,3	1 677,5	9,7
2017	16 156,4	56,1	15 495,9	64,5	1 698,0	9,5	1 697,3	9,9

* складено на основі [3; 4, с. 30-31]

У I півріччі 2017 р., як і у попередні роки (2015-2016 рр.), кожен п'ятий займав робочі місця, що відносяться до класу найпростіших професій, близько 18% зайнятих становили професіонали та 17% – працівники сфери торгівлі та послуг. При цьому найменшу питому вагу серед зайнятого населення складали технічні службовці (близько 3,0%) та кваліфіковані робітники сільського та лісового господарства, риборозведення, рибальства (близько 1%).

Кількість безробітних (за методологією МОП) у віці 15-70 років у I півріччі 2017 р., порівняно з 2010 р., зменшилась на 87 тис. осіб та становила 1,7 млн. осіб. Із загальної кількості безробітних 1,4 млн. осіб, або 81,7% мали досвід трудової діяльності, а решта – 0,3 млн. раніше не працювали, де переважала молодь, яка була непрацевлаштована після закінчення навчальних закладів. Серед безробітних більше ніж дві третини складали мешканці міських поселень (1,1 млн. осіб), решту – сільські жителі. Збільшення кількості безробітного населення віком 15-70 років за 2015-2017 рр. відбулося в

основному за рахунок осіб працевдатного віку. Більшість безробітних шукали роботу самостійно, а решта (30-40%) зверталась за допомогою до державної служби зайнятості.

Рівень безробіття населення віком 15-70 років (за методологією МОП) в цілому по Україні за 2010-2017 рр. збільшився на 1,4% та становив 9,5% економічно активного населення зазначеного віку (серед населення працевдатного віку – на 1,1% та становив 9,9%). В останні роки спостерігаються стійкі тенденції щодо зростання рівня безробіття серед молоді.

В сучасних умовах в Україні поширюється неформальна зайнятість населення, яка охоплює всі неформальні робочі місця як у неформальному, так і офіційному (формальному) секторах економіки. Неформальна зайнятість – офіційно незареєстрована трудова діяльність, яка передбачає відсутність юридичного оформлення відносин найму або факту самостійного забезпечення роботою [6]. Охоплює така зайнятість усі робочі місця на підприємствах неформального сектору.

Підприємства неформального сектору поділяють на два типи: 1) неформальні підприємства осіб, які працюють за власний рахунок – залежно від національних умов усі або тільки ті, що не зареєстровані відповідно до вимог національного законодавства (господарського, комерційного, податкового, соціального права тощо); 2) підприємства неформальних роботодавців, що відповідають наведеним нижче критеріям: відсутність реєстрації підприємства; дрібний розмір підприємства за числом зайнятих (за чисельністю найманих працівників, за числом працівників, включаючи самого підприємця, партнерів по бізнесу та членів сім'ї, що працюють); відсутність реєстрації найманих працівників підприємства (відсутність трудових угод, що передбачають сплату роботодавцем податків

і соціальних внесків та захист з боку трудового законодавства) [7].

У I півріччі 2017 р. кількість неформально зайнятого населення зменшилась на 642 тис. осіб порівняно з 2015 р. та становила 3,7 млн. осіб, або 22,7% від кількості усього зайнятого населення. Зазначений сектор економіки є переважаючим місцем прикладання праці для кожної другої особи з числа зайнятих сільських жителів. У міських поселеннях ця зайнятість набула меншого розповсюдження завдяки більш сприятливій кон'юнктурі на ринку праці. Серед жінок частка працюючих у секторі самостійної зайнятості більша, ніж серед, а в сільській місцевості значно більша, ніж у міських поселеннях (табл. 3).

Таблиця 3

Зайняте населення за формами, статусами зайнятості та місцем проживання у 2015-2017 рр.*

	Зайняте населення			З нього неформально зайняте населення				
	Усього, тис. осіб	у тому числі працювали		тис. осіб	у тому числі працювали			
		за наймом	не за наймом		за наймом		не за наймом	
					тис. осіб	у %	тис. осіб	у %
2015 р.								
Усього	16443,2	13823,4	2619,8	4303,3	2385,2	17,3	1918,1	73,2
Жінки	7872,4	6781,9	1090,5	1772,2	935,0	13,8	837,2	76,8
Чоловіки	8570,8	7041,5	1529,3	2531,1	1450,2	20,6	1080,9	70,7
Міські поселення	11309,0	10311,3	997,7	2118,3	1697,8	16,5	420,5	42,1
Сільська місцевість	5134,2	3512,1	1622,1	2185,0	687,4	19,6	1497,6	92,3
2016 р.								
Усього	16276,9	13731,7	2545,2	3961,2	2069,3	15,1	1891,9	74,3
Жінки	7827,4	6775,2	1052,2	1669,0	853,6	12,6	815,4	77,5
Чоловіки	8449,5	6956,5	1493,0	2292,2	1215,7	17,5	1076,5	72,1
Міські поселення	11178,5	10219,7	958,8	1891,9	1462,8	14,3	429,1	44,8
Сільська місцевість	5098,4	3512,0	1586,4	2069,3	606,5	17,3	1462,8	92,2
I півріччя 2017 р.								
Усього	16120,9	13585,1	2535,8	3661,3	1777,4	13,1	1883,9	74,3
Жінки	7775,8	6713,0	1062,8	1506,2	697,4	10,4	808,8	76,1
Чоловіки	8345,1	6872,1	1473,0	2155,1	1080,0	15,7	1075,1	73,0
Міські поселення	11108,5	10148,5	960,0	1680,8	1248,0	12,3	432,8	45,1
Сільська місцевість	5012,4	3436,6	1575,8	1980,5	529,4	15,4	1451,1	92,1

* складено на основі [5]

За 2010-2017 рр. зайнятість у неформальному секторі хоча і скоротилася на 711,6 тис. осіб, проте все ще залишається дуже висо-

кою. До 2014 р. чисельність зайнятого населення зростала (рис. 3).

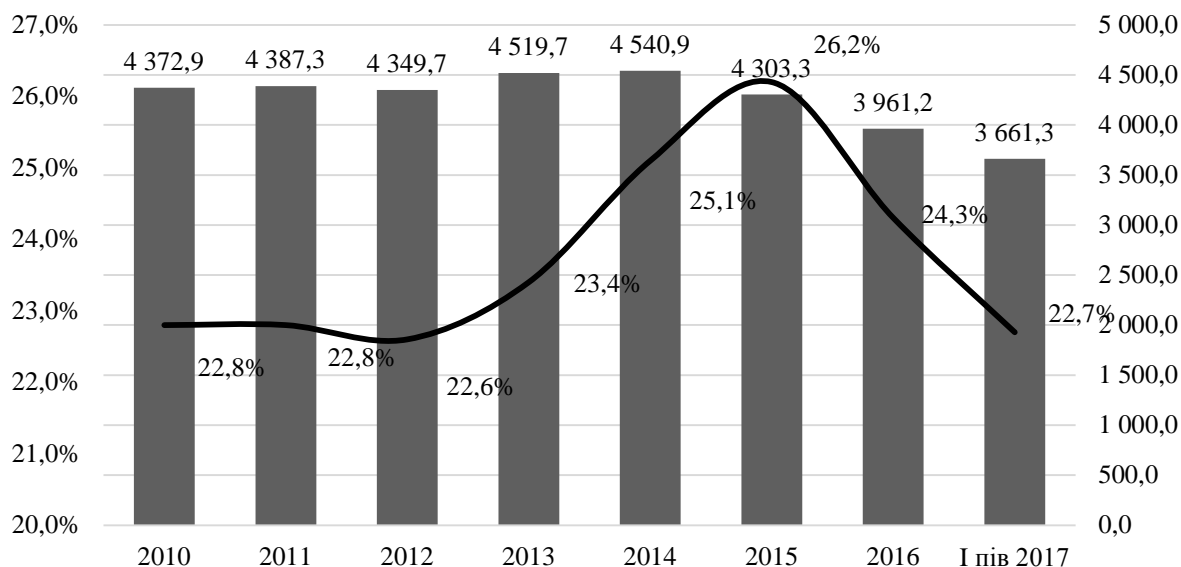

Рис. 3. Кількість зайнятого населення (тис. осіб) та рівень зайнятості (%) у неформальному секторі економіки*

* складено на основі [5]

Неформальні трудові відносини переважали у секторі самостійної зайнятості. В структурі зайнятого населення відбулися зміни у статусі в зайнятості серед формально та неформально зайнятого населення. Зокрема, спостерігалось зростання частки працюючих за наймом серед офіційно зайнятого населення та відповідно скорочення працюючих не за наймом. Водночас зворотні процеси відбулися серед неформально зайнятого населення. Серед зайнятих у неформальному секторі економіки майже дві третини працювали у сільському господарстві. Іншими розповсюдженими видами економічної діяльності населення у цьому секторі економіки були оптова та роздрібна торгівля; ремонт ав-

тотранспортних засобів і мотоциклів; тимчасове розміщення й організація харчування, а також будівництво.

Кількість економічно неактивного населення віком 15–70 років за 2010-2017 рр. зменшилась на 1630,5 тис. осіб і становила 10,9 млн. осіб, а у працездатному віці зменшилась на 1032,2 тис. осіб (63 % від загальної кількості економічно неактивного). До економічно неактивного населення належать незайняті особи працездатного віку, які припинили активні пошуки роботи, тому що втратили надію її знайти (зневірені), та ті, які не знали, де і як шукати роботу та переконані у відсутності підходящої роботи (табл. 4).

Таблиця 4

Економічно неактивне населення України та його структура за причинами економічної неактивності у 2010-2017 рр. *

Показники	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Економічно неактивне населення віком 15-70 років, тис осіб	12575,5	12265,5	12055,3	11861,7	12023,0	10925,5	10934,1	10945,0

Продовження таблиці 4

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Економічно неактивне населення у працездатному віці, тис осіб	7878,0	7601,5	7540,7	7552,2	7617,7	6920,6	7039,3	6845,8
Рівень економічної неактивності населення віком 15-70 років, %	36,3	35,7	35,4	35,0	37,6	37,6	37,8	38,0
Рівень економічної неактивності населення у працездатному віці, %	28,0	27,3	27,0	26,9	28,6	28,5	28,9	28,5

* складено на основі [4, с. 30]

Незайняті особи працездатного віку, які не знали, де і як шукати роботу та переконані у відсутності підходящої роботи за умови сприятливої кон'юнктури могли б запропонувати свою робочу силу на ринку праці, а отже, є потенціалом поповнення лав безробі-

тних. З урахуванням зазначених осіб рівень безробіття населення працездатного віку (за методологією МОП) становив би у I півріччі 2017 р. 10,9% проти 10,0% (у 2015 р. – 10,6% проти 9,5%, у 2016 р. – 10,7% проти 9,7%) (рис. 4).

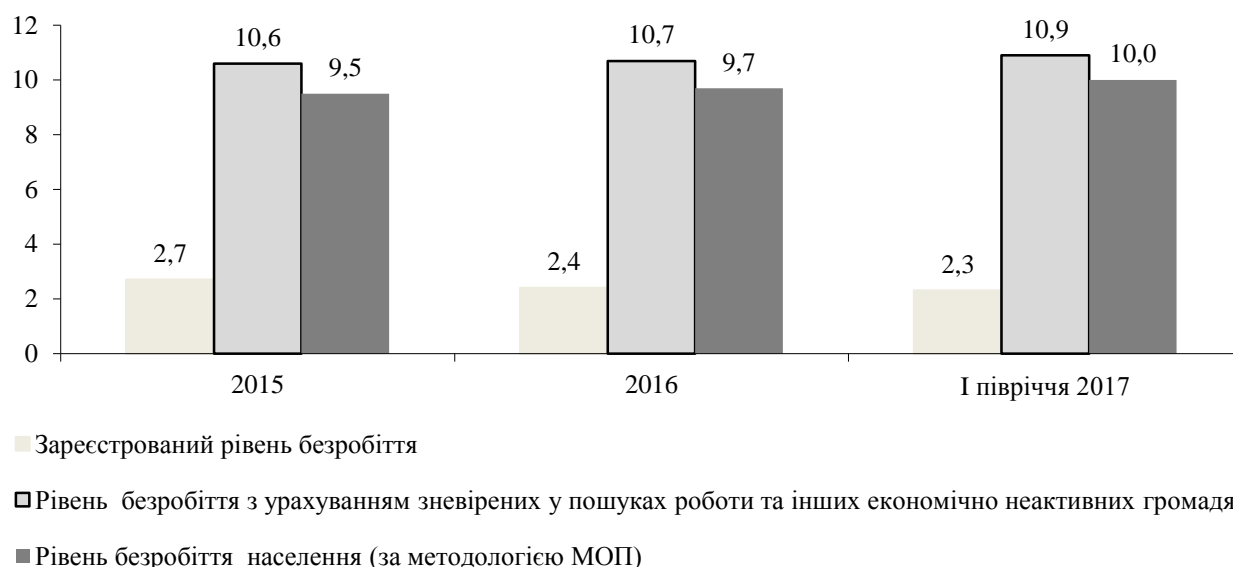

Рис. 4. Рівень безробіття населення в Україні, %

* складено на основі [5]

На вітчизняному ринку праці спостерігається значний дисбаланс між попитом на робочу силу та її пропозицією. Серйозний дис-

баланс характерний у першу чергу з боку попиту (табл. 5).

Таблиця 5

Попит та пропозиція робочої сили на ринку праці України*

Роки	Кількість зареєстрованих безробітних, тис. осіб	Потреба роботодавців у працівниках на заміщення вільних робочих місць (вакантних посад), тис. осіб	Навантаження зареєстрованих безробітних на 10 вільних робочих місць (вакантних посад), осіб
1	2	3	4
2010	470,8	76,1	63,3
2011	520,8	82,7	64,3
2012	487,7	72,8	69,1

Продовження таблиці 5

1	2	3	4
2013	486,8	71,2	71,8
2014	460,4	50,8	92,5
2015	490,8	25,9	189,5
2016	390,8	36,0	108,6
I півріччя 2017	330,2	66,5	49,7

* складено на основі [5]

Наявність структурної диспропорції між попитом на робочу силу та її пропозицією є фактором, що обмежує як можливості працевлаштування безробітних, так і задоволення потреб роботодавців у працівниках. Кількість вільних робочих місць (вакантних посад), заявлених роботодавцями, на кінець I півріччя 2017 р. становила 66,5 тис., що на 84,7% більше рівня на кінець 2016 р., проте менше на 9,6 тис. порівняно з 2010 р. Разом з цим за останні три роки (протягом 2015-2017 рр.) відбувається суттєве зростання потреби роботодавців у працівниках на 40,6 тис., коли кількість зареєстрованих безробітних зменшилась на 160,6 тис. осіб. При цьому навантаження на 10 вільних робочих місць за 2015-2017 рр. зменшилось в 3,8 рази, а в порівнянні з 2010 р. – в 1,3 рази. Зростання потреби роботодавців у працівниках, порівняно з 2015 р., спостерігалось в усіх видах економічної діяльності, крім надання інших видів послуг.

Найбільшим залишається попит роботодавців на кваліфікованих робітників з інструментом і на робітників з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин, а найменшим – на кваліфікованих робітників сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства і технічних службовців.

Збільшення обсягів та підвищення якості послуг державної служби зайнятості впливають на скорочення середньої тривалості зареєстрованого безробіття. У структурі безробітних за тривалістю пошуку роботи у I півріччі 2017 р., порівняно з 2015 р., відбулось скорочення частки осіб, які шукали роботу від 3 місяців до 6, від 6 до 9 та від 9 до 12 місяців. Середня тривалість безробіття (за методологією МОП) не змінилась та становила 7 місяців (табл. 6).

Таблиця 6

Безробітне населення (за методологією МОП) за тривалістю пошуку роботи*

Безробітне	2015 р.	2016 р.	I півріччя 2017 р.
Безробітне населення у віці 15–70 років, які шукали роботу, намагались організувати власну справу, відсотків за тривалістю пошуку роботи	100,0	100,0	100
до 3 місяців	33,8	36,7	35,3
від 3 до 6 місяців	23,9	21,6	20,2
від 6 до 9 місяців	11,0	10,0	9,9
від 9 до 12 місяців	7,3	6,4	6,5
12 місяців і більше	24,0	25,3	28,1
Середня тривалість пошуку роботи, місяців	7	7	7

* складено на основі [5]

Отже, дослідження адміністративних і організаційних засад державного регулювання зайнятості в Україні та аналіз основних тенденцій ринку праці протягом 2010-2017 рр. дозволив виявити як позитивні, так і негативні результати. Державна служба зайнятості України сьогодні здійснює, голов-

ним чином, поточне регулювання зайнятості, і не включає підрозділи, які відповідали б за прогнозування зайнятості та стратегічне планування, аналіз та контроль досягнення таких планів, їх поточне коректування, вивчення регіональних диспропорцій на ринку праці та формування політики трудової між-

регіональної міграції та міграцій «село-місто».

Впровадження Єдиної інформаційно-аналітичної системи Служби зайнятості України не забезпечило створення єдиної бази даних незайнятого населення, вакансій підприємств, здійснення аналізу та прогнозування попиту та пропозиції на робочу силу, інформування населення і державних органів управління про стан ринку праці. Відсутність або недоступність для користувачів інформаційної бази даних щодо потреб підприємств у кадрах знижує її практичну цінність і змушує незайнятих постійно звертатися до районних служб зайнятості, витрачаючи час і кошти.

Висновки. Виконаний аналіз результатів функціонування економічного механізму державного регулювання зайнятості населення, що передбачає використання системи економічних засобів, а саме: інвестицій та дотацій, сукупного попиту, заробітної плати, допомоги по безробіттю, податків та пільг з оподаткування, кредитно-грошових інструментів (облікової ставки НБУ, пільгових кредитів), економічних санкцій (штрафів), вказує на необхідність його подальшого вдосконалення. Результатами використання цих засобів в Україні є таке: збереження прихованого безробіття та нерегламентованої зайнятості, загострення проблеми впливу кваліфікованої робочої сили за кордон, відсутність зацікавленості працівників у досягненні високих кінцевих результатів праці із за штучного стримування заробітної плати; мінімальний розмір допомоги по безробіттю не забезпечує мінімальні фізіологічні потреби людини; недостатність фінансової бази для розв'язання проблем зайнятості в Україні.

Серед перспективних напрямів розвитку організаційного механізму державного регулювання зайнятості в Україні можна зазначити: запровадження системної співпраці Державної служби зайнятості України з недержавними операторами ринку праці, підвищення якості перепідготовки незайнятих громадян з метою їх подальшого працевлаш-

тування, подолання утриманських настроїв у осіб, які знаходяться на обліку.

Список використаних джерел:

1. Маршавін Ю.М., Фокас Л.М., Ляміна Л.С., Маршавін Д.Ю. Єдина технологія надання соціальних послуг центрами зайнятості України (удосконалена). URL : <http://ipk.edu.ua/upload/medialibrary/205/205d657fed8f6b37123366fadbbff6f9.pdf> (дата звернення 18.09.2018).

2. Волкова О.В. Організаційно-економічний механізм регулювання ринку праці України: сутність, структура та напрями вдосконалення. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2008. № 1. С. 144-150.

3. Економічна активність населення України: статистичний збірник. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 18.09.2018).

4. Україна у цифрах у 2017 році. Державна служба статистики України / За ред. І.Є. Вернера. К. 2018. 241 с.

5. Доповідь «Ринок праці». Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 20.09.2018).

6. Дідух А.О., Кравець І.М. Неформальна зайнятість як соціально-економічне явище. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2014. № 3(2). С. 79-83. URL : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_3\(2\)_18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_3(2)_18) (дата звернення 20.09.2018).

7. Струченков О.В. Динаміка неформальної зайнятості населення України. *Сучасні суспільні проблеми у вимірі соціології управління*. 2014. Т. 15, Вип. 281. С. 228-234. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpdduuu_2014_15_281_31 (дата звернення 22.09.2018).

8. Кочемировська О. Напрями оптимізації системи прогнозування попиту та пропозиції робочої сили: аналіт. записка: URL : <http://www.niss.gov.ua/articles/397> (дата звернення 23.09.2018).

REFERENCES:

Marshavin, YU. M., Fokas, L. M., Lyamina, L. YE. and Marshavin D. YU. *Yedyna tekhnolohiya nadannya sotsialnykh posluh tsentramy zaynyatosti Ukrayiny (vdoskonalena)* [Unique technology of providing social services by employment centers of Ukraine (improved)], URL : <http://ipk.edu.ua/upload/medialibrary/205/205d657fed8f6b37123366fadbbff6f9.pdf> (Accessed 18 September 2018)

Volkova, O.V. (2008), “ Organizational and economic mechanism of regulation of the labor market of Ukraine: the essence, structure and directions of improvement ”, *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukrayini*, vol. 1, pp. 144-150.

Ekonomichna aktyvnist naseleण्या Ukrayiny: statystychnyy zbirnyk [Economic activity of the population of Ukraine: statistical collection]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 18 September 2018)

State Statistics Service of Ukraine (2018), *Ukrayina u tsyfrakh u 2017 rotsi*. [Ukraine in figures in 2017] / in ed. Verner, I.YE., K., 241 p.

State Statistics Service of Ukraine, *Dopovid «Rynok pratsi»*, URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 20 September 2018)

Didukh, A. O. and Kravets, I. M (2014), “ Informal employment as a social and economic phenomenon”, *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, vol. 3 (2), pp. 79-83, URL : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_3\(2\)_18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_3(2)_18) (Accessed 20 September 2018)

Struchenkov, O. V. (2014), “Dynamics of informal employment of the population of Ukraine”, *Suchasni suspilni problemy u vymiri sotsiologiyi upravlinnya* [Modern social problems in the measurement of sociology of management], vol. 15, Issue 281, pp. 228-234, URL :

http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpdduuu_2014_15_281_31 (Accessed 22 September 2018)

Kochemyrovska, O. “Areas of optimization of the forecasting system of demand and supply

of labor: analyst. note”, URL : <http://www.niss.gov.ua/articles/397> (Accessed 23 September 2018)

ИВАНЧЕНКО АНДРЕЙ ВЛАДИМИРОВИЧ, кандидат наук по государственному управлению, доцент кафедры управления персоналом и экономики труда, Запорожский национальный технический университет, г. Запорожье

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЗАНЯТОСТИ В УКРАИНЕ

Актуальность исследуемой темы заключается в том, что выбранная Украиной социально ориентированная модель развития экономики, как свидетельствуют реалии жизни, в основном не реализуется. Это проявляется в неэффективности механизмов государственного регулирования, несформированности значительной численности инфраструктурных элементов цивилизованного рынка или неэффективного их взаимодействия и искажении социальных ценностей современного общества. Особенно это относится к рынку труда, на котором не только пересекаются интересы работников и работодателей, но и отражаются все социально-экономические, политические, демографические и другие процессы, происходящие в обществе. Цель статьи – исследование современных тенденций государственного регулирования занятости в Украине и обоснование направлений снижения безработицы. В исследовании использованы общенаучные методы и принципы: системного анализа, структурно-функционального анализа, абстрактно-логический метод, метод обобщения. Научная значимость работы заключается в выявлении современных особенностей формирования рынка труда и государственного регулирования занятости, возможностях практического использования обоснованных направлений снижения безработицы. В качестве заключения отмечается, что повышение эффективности регулирования рынка труда

возможно лишь при условии тесного согласования интересов предпринимателей, наемных работников и государства, поэтому обоснованы направления совершенствования социального диалога и усиления мотивации населения к труду в легальном секторе экономики, формирования современного механизма обеспечения занятости населения, которая бы обеспечила согласованность интересов всех слоев населения и сбалансированность общественного развития. Практическое значение результатов исследования заключается в том, что они должны быть основой комплексных мер государственной власти по совершенствованию регулирования занятости в Украине.

Ключевые слова: занятость, государственное регулирование, безработица, рынок труда, экономически активное население.

ANDRII IVANCHENCO, *Phd in Public Administration, assistant professor of the Department of human resources Management and Labor Economics, Zaporizhzhia National Technical University, Zaporizhzhia*

CURRENT TRENDS OF STATE REGULATION OF EMPLOYMENT IN UKRAINE

Purpose. The urgency of the topic under the study is that socially oriented model of economic development chosen by Ukraine, as evidenced by the realities of life, is mainly not actualized. This is manifested in the ineffectiveness of the mechanisms of state regulation, the lack of formation of a significant number of infrastructure elements of the civilized market or ineffective interaction and distortion of modern society's social values. This is especially true of labor market, which not only overlaps the interests of workers and employers, but also reflects all social and economic, political, demographic and other processes that take place in the society. The

purpose is to study the current trends of state regulation of employment in Ukraine and to substantiate the directions of unemployment reduction. The subject under the study is theoretical aspects of employment, principles and methods of its state regulation.

Design/methodology/approach. In the research general scientific methods and principles are used: system analysis, structural and functional analysis, abstract logical method, generalization method. The informational portal of State Statistics Service of Ukraine and State Employment Service were used as a source of data on current national trends in the labor market in relation to employment and unemployment, and the corresponding level of state regulation of employment.

Findings. As a conclusion, it is noted that the increase of labor market regulation efficiency is possible only if the interests of entrepreneurs, employees and the state are closely coordinated. There have been substantiated the directions of social dialogue's improvement and strengthening of population's motivation to work in the legal sector of the economy, the formation of modern mechanism for providing employment of the population, which would ensure the interests' consistency of population segments and balance of social development.

Research limitations/implications. The scientific significance of the work is to identify the current peculiarities of labor market formation and state regulation of employment and possibilities of practical use of substantiated ways of reducing unemployment.

Originality/value. The practical value of the study results is that they should be the basis of comprehensive measures of state authorities for improving regulation of employment in Ukraine.

Key words: employment, state regulation, unemployment, labor market, economically active population.